

ATSIPRAŠAU!

Knygelė mokiniui darbui su filmu „Atsiprašau!”

Kodėl reikia pamokų ciklo apie patyčias?

Kiekvienas yra susidūręs su patyčiomis. Gal būt, iš tavęs paties tyčiojasi arba gal tu pažįsti vaiką, iš kurio tyčiojamasi. Labai gaila, nes kiekvienas jaučiasi gerai, kai klasėje ir visoje mokykloje vyrauja jauki ir pozityvi atmosfera. Saugioje aplinkoje, kur nieko nereikia bijoti, tu geriau jautiesi ir gali geriau mokytis. Galbūt, niekas iš tavęs nesityčioja ir tu pats nesityčioji, bet pritampi prie besityčiojančiojo arba jį skatini. O gal tu visiškai nieko nesakai, kai klasėje vyksta patyčios. Visi mes esame atsakingi už draugišką aplinką. Šioje knygelėje išmoksi, kaip visi turitumei elgtis, kad klasėje nebūtų patyčių.

1996 m. rašytoja Carry Slee išleido knygą „Atsiprašau!“ Knygoje gvildinama patyčių tema. Po septyniolikos metų pagal šią labiausiai perkamą C.Slee knygą sukurtas filmas. Čia pristatoma knygelė mokiniui, parengta šio filmo pagrindu. Visos knygelėje pateikiamos nuotraukos yra iš filmo, o tekstai yra citatos iš filmo arba knygos. Jeigu (dar) nematei filmo, patartina atidžiai perskaityti toliau pateikiamą turinio santrauką. Tačiau, jeigu norėsi sužinoti, kaip baigiasi ši istorija, tau vis tiek reikės pažiūrėti filmą.

Filmo „Atsiprašau!“ santrauka

Davidas mokosi vidurinės mokyklos septintoje klasėje. Kartu su savo draugais Nylsu ir Jusefu jis groja mokyklos muzikos grupėje. Davidas įsimylėjęs Verą, bet nediršta jai to pasakyti. Namuose jis gyvena su motina, kuri dirba laikraščio redakcijoje. Davido močiutė dažnai skambina ir kelia kategoriškus reikalavimus, kuriems mama paklūsta.

Jochemas mokosi vienoje klasėje su Davidu. Jochemas yra apkūnokas, todėl iš jo tyčiojasi trys klasės draugai. Prieš tai jis mokėsi keletą kitų mokyklų, bet iš visur dėl patyčių turėjo išeiti. Davidas mato, kad iš Jochemo žiauriai tyčiojasi, bet jį tai beveik nereaguoja. Dėl to Davidas nekaip jaučiasi. Jochemas turi tikrai vieną draugą – Simbadą, vaikataujančią šunį, kurį jis surado. Gyvūnų prieglaudoje, kur kurį laiką gyvena Simbadas, savanore dirba Vera. Vera klasėje kartais užstoja Jochemą. Jochemas įsimyli Verą ir per klasės vakarą pasako jai tai. Vera jį atstumia. Po šio vakaro Jochemas negrįžta namo. Davidas jaučiasi kaltas, nes Jochemas prašė jo pagalbos, o jis nepadėjo. Ar jis dar gali pataisyti situaciją, ar jau per vėlu?

1. Juokavimas ar patyčios?

Draugai kartais vienas su kitu pajuokauja. Pajuokavimas ne visada būna malonus, bet juo niekada nesiekama ko nors nuliūdinti arba įskaudinti. Patyčios yra visai kas kita! Patyčių vykdytojas nuolat specialiai stengiasi įskaudinti arba nuliūdinti tą patį asmenį. Patyčių auka negali apsiginti, nes yra silpnesnė už besityčiojantįjį. Tai sukelia patyčių aukai rimtas pasekmes.

→ 1 užduotis

Perskaitykite dvi scenas iš filmo „Atsiprašau!“ Kuri aprašo juokavimą, o kuri – patyčias? Juokavimo sceną pažymėkite varnele, patyčių – kryžiu.

Pirma scena

Davidas, Nylsas ir Jusefas repetuoja muzikos studijoje. Mokinė iš jų mokyklos, Nynkė, ateina pasikalbėti, ar ji galėtų tapti jų grupės dainininke. Ji truputėlį padainuoja. Vaikinai klausosi.

Jusefas: „Manau, kad turime naują dainininę.“

Nylsas: „Ne ne, nieko iš to nebus.“

Nynkė žiūri truputėlį nustebusi.

Nylsas: „Tavo dainavimas šiek tiek primena Fobę „Drauguose“. [Mėgdžioja nusidainuodamas] Smirdanti katė, smirdanti katė. Truputį ne į toną? Galbūt galėtum prieš mūsų koncertus dalinti skrajutes.“

Nylsas įsivažiuoja. Nynkė jį iššaukiančiai nužvelgia.

Nylsas: „Gerai jau gerai, šauniai dainuoji.“

Antra scena

Klasėje dalijamos nuotraukos pasui. Kai mokytojas trumpam išeina, Sanė pasiima žirkles. Iš Jochemo nuotraukų ji vieną išsikerpa, atsiverčia savo užrašų knygutę ir joje įklįjuoja nuotrauką. Flomasteriu užrašo: ČIA ILSISI JOCHEMAS. Šalia kryželis, juodas apvadas. Labai panašu į užrašą ant antkapio.

Justinas: „Nuo ko mirė Jochemas?“

Sanė: „O kaip tu manai? Nuo nutukimo! Jį nuvežė į skerdyklą.“

Remko: „O gal nuo infarkto, kai veidrodyje išvydo savo šlykštų snukį.“

Dar kartą perskaityk antrąją sceną. Kaip vertini Sanės elgesį?

.....

.....

.....

.....

→ 2 užduotis

Klasėje, tikriausiai, matei pajuokavimų ir patyčių. Užrašyk kelis pavyzdžius.

Juokavimai

Patyčios

→ 3 užduotis

Kartais skirtumas tarp juokavimo ir patyčių nėra labai aiškus. Jeigu ilgai juokaujama vieno asmens atžvilgiu, juokavimas gali pereiti į patyčias. Gali būti, kad tau atrodo, jog juokauji, o kitas tai supranta kaip patyčias. Pasiskirstykite po du ir aptarkite situaciją, kaip kieno nors parkerio paslėpimas (atliktas kaip pokštas) gali pereiti į patyčias.

Patyčios gali būti vykdomos visokiais būdais. Pateikiame dažniausiai pasitaikančių patyčių rūšis.

- Žodinės:** koneveikimas, išjuokimas arba kalbos pamėgdžiojimas.
- Fizinės:** apspjaudymas, spardymas, mušimas arba žnaibymas.
- Per asmeninius daiktus:** daiktų gadinimas, daikto paėmimas arba paslėpimas
- Per tarpusavio santykius:** ko nors atskyrimas (nepriėmimas), ignoravimas arba apkalbėjimas
- Elektroninės:** nemalonių žinių, filmukų arba nuotraukų skelbimas internete arba siuntimas mobiliaisiais telefonais

→ 4 užduotis

Filmo „Atsiprašau!“ pradžioje berniukai pasportavę rengiasi persirengimo kambaryje. Kol Jochemas maudosi po dušu, Justinas ir Remko išmeta jo drabužius pro langą ant medžio. Keletas berniukų tai mato ir juokiasi, dauguma – lyg niekur nieko rengiasi tarsi jie nenorėtų veltis į šį reikalą.

Kokios rūšies patyčios vyksta šioje scenoje? Pažymėk sąrašėlyje:

Žodinės – fizinės – per asmeninius daiktus – per tarpusavio santykius – elektroninės

Ar taip galėtų atsitikti tau? Kodėl?

2. Šešios patyčių rolės

Jeigu klasėje iš ko nors tyčiojama, dauguma mokinių tai žino. Ką tokiu atveju darai tu? Galbūt tu prisijungi prie patyčių, nes bijai, kad iš tavęs paties nepradėtų tyčiotis? O gal tu žiūri ir juokiesi? O gal užstoji patyčių auką? Gal apsimeti, kad nieko nepastebi? Taip pat gali būti, kad vieną kartą kažką pasakai, o kitą kartą visiškai nebesikiši. Klasėje, kurioje tyčiojama, kiekvienas gali atlikti vieną iš šešių rolių: patyčių vykdytojo, patyčių aukos, pritampančiojo, skatintojo, gynėjo ir atsiribojančiojo.

→ 5 užduotis

Ar žinai kiekvienos rolės požymius?
Atsakyk į klausimus. Apibrėšk skrituliuku raides už teisingų atsakymų.

Testas

1. Kas yra pritampantysis?

- Tas, kuris pradeda tyčiotis. (V)
- Tas, kuris patyčių vykdytojui padeda tyčiotis. (J)
- Tas, kuris nesikiša į patyčias. (M)

2. Tas, kuris kitą tyčia skaudina ir tai daro nuolat, yra

- patyčių auka. (E)
- patyčių vykdytojas. (O)
- gynėjas. (O)

3. Tas, kuris mato patyčias, bet nepadeda vaikui, iš kurio tyčiojama, yra

- atsiribojantysis. (C)
- pritampantysis. (P)
- gynėjas. (A)

4. Vaikas, kuris nepasitiki savimi ir neturi daug draugų, gali lengvai tapti

- patyčių vykdytoju. (T)
- atsiribojančiuoju. (R)
- patyčių auka. (H)

5. Kas yra gynėjas?

- Jis padeda vaikui, iš kurio tyčiojama, pasakydamas patyčių vykdytojui, kad pastarasis turi liautis. (E)
- Iš jo paties taip pat tyčiojama, ir jam tai nepatinka. (S)
- Kartais jis padeda tyčiotis patyčių vykdytojui. (N)

6. Skatintojas yra tas,

- kuris skatina patyčių auką gintis. (T)
- kuris aktyviai nedalyvauja patyčiose, bet skatina patyčių vykdytoją, pavyzdžiui, juokdamasis iš patyčių. (M)
- kuris skatina atsiribojančiuosius pasisakyti prieš patyčias. (N)

→ 6 užduotis

Sudėk viena po kitos penktos užduoties teisingų atsakymų raides. Koks vardas išeina?

.....

Kokia yra jo rolė patyčiose filme „Atsiprašau!“? Įrašyk jo vardą teisingoje vietoje pateikiamame patyčių rolių sąrašelyje. Naudodamasis pateikiamomis nuotraukomis su vardais, užpildyk visą sąrašėlį.

→ 7 užduotis

Davidas, vienas iš filmo „Atsiprašau!“ pagrindinių veikėjų, dažnai dvejoja, ar jam kištis, ar ne, kai mato, kad tyčiojamas iš Jochemo. Jis visada suranda pasiteinimų nesikišti. Jo motina, savo ruožtu, niekada neprieštarauja močiutei, kuri nepaiso kaimyno ir kelia pernelyg didelius reikalavimus. Pateikiamoje ištraukoje iš knygos „Atsiprašau!“ Davidas kalbasi su mama apie priežastis, kodėl jie visada tyli.

- Patyčių vykdytojas - .....
- Patyčių auka - .....
- Gynėjas - .....
- Pritampantis - .....
- Skatintojas - Jusefas
- Atsiribojantis - .....

Patarimas. Jeigu nematei filmo, dar kartą perskaityk filmo santrauką ir pirmą užduotį šios knygelės pradžioje.

– Na, ir? – klausia Davidas, kai ji grįžta.
 – Jos nebuvo.
 Jis mato, kad mama parausta.
 – Tik pamanyk. – Jis pradeda juoktis. – Atvirai prisipažink: tu nediršti.
 – Turiu pripažinti: tai nebuvo tinkamas momentas. Už dviejų valandų jai pasirodymas. Nenoriu jos jaudinti.
 Davidas gūžteli pečiais.
 – Visada atsiranda paaiškinimas. Aš taip pat atidėliuju, kai pamatau Sanę kabinėjantis prie Jochemo. Pažvelgę vienas į kitą, jie praplumpo juoktis.
 – Kokie mes vis dėlto esame bailiai, – sako Davidas.
 Motina pritariamai linkteli:
 – Mes visada stengiamės nesivelti į konfliktus. Mes visada norime būti geri.
 (Iš knygos „Atsiprašau!“, 3-čias leid., psl. 75)

Ką jūs galvojate apie Davido motinos nurodomą priežastį, kodėl Davidas ir jinai neužstoja žmonių, iš kurių tyčiojamas? Kodėl jūs taip manote?

.....
 .....

Kas būtų pasikeitę, jeigu Davidas būtų užstojęs Jochemą?

.....
 .....

→ 8 užduotis

Matydamas, kaip iš Jochemo tyčiojamosi, Davidas jaučiasi nesmagiai. Jam nesuprantama, kodėl Jochemas visiškai nesipriešina. Davidas kartais truputėlį prisideda prie patyčių, kartais jis atsiriboja, o kartais jis užstoja Jochemą. Tačiau, kaip matote iš pateikiamos scenos iš filmo, jam tai brangiai atsieina.

Scena

Davidas, Nylsas ir Jusefas trise eina iš mokyklos į stoginę dviračiams. Jie mato, kaip Sanė, Justinas ir Remko iš stoginės ištempia dviratį. Tai – Jochemo kalnų dviratis. Remko išsuka ventilį, tačiau Sanė nustumia Remko. Ji išsitraukia kišeninį peilį ir ima juo badyti padangas. Davidas, Nylsas ir Jusefas per atstumą stebi juos.

Jusefas: „Gini Jochemą?“

Davidas: „Juk taip negalima.“

Jusefas: „Tas šūdžius norėjo mus išduoti.“

Davidas: „Tas „šūdžius“ nieko apie tai nežinojo.“

Nylsas: „Jis kvailai elgėsi.“

Davidas: „Ne kvailiau negu jis.“

Nylsas: „Negi tu nori pasakyti, kad Jusefas kvailiesnis už Jochemą?“

Davidas: „Aš paprasčiausiai nesuprantu, kodėl kiekvienas gina neteisuosius.“

Davidas privažiuoja prie Sanės, Justino ir Remko.

Davidas: „Ei jūs, baikite!“

Nespėjus Davidui to pasakyti, Sanė duria peiliu į jo priekinę padangą.

Sanė: „O jeigu kam nors prasižiosi, rytoj vėl bus tas pats.“

Kaip, tavo nuomone, turėtų jaustis Davidas? Užrašyk, ką jaučia Davidas dėl elgesio Jochemo atžvilgiu ir dėl rolės, kurią jis bando atlikti

Ką darytum jeigu tu būtum Davidas ir atsitiktų kažkas panašaus?

Kodėl, tavo nuomone, Sanė tyčiojasi iš Jochemo?

Kodėl tyčiojasi Remko ir Justinas?

→ 10 užduotis

Pabandyk įsijausti į patyčių aukos vaidmenį. Ką tu jaustum, jeigu iš tavęs būtų tyčiojama? Kryžiuokais pažymėk emocijas, būdingas patyčių aukai.

- neužtikrintas
- išdidus
- liūdnas
- piktas
- netekęs vilties
- bejėgis
- patenkintas
- įsitempęs
- išsigandęs
- vienišas
- susirūpinęs
- jaučiantis palengvėjimą
- .....

Jeigu iš tavęs tyčiojama, labai palengvėja išsikalbėjus. Su kuo tokiu atveju tu kalbėtumeisi?

.....

.....

.....

→ 11 užduotis

Nežinau, nuo ko pradėti

kadangi žinau, kad jeigu nieko nedarysiu pats, tai darysiu

kalbu apie tą, kurį leisiu pražudyti,

kai to niekas nesustabdo, taip labai bjauru

kai iš tavęs tyčiojasi, man sunku tai išsakyti žodžiais,

bet iš tikrųjų to negalima išreikšti žodžiais.

Tai – pirmasis repo dainos „Išsijungęs“ kupletas. Šią protesto prieš patyčias dainą sukūrė ir padainavo Davido, Nylso ir Jusefo grupė. Ji visų pirma skiriama atsiribojančiesiems.

Kaip tu supranti dainos pavadinimą?

.....

.....

.....

→ 12 užduotis

Patyčios elektroninėje erdvėje yra patyčių forma, kuri pastaraisiais metais vis dažniau pasitaiko ir kuri vykdoma per internetą arba per sms žinutes. Patyčios elektroninėje erdvėje dažnai yra tokios pat žiaurios kaip ir kitos patyčių formos. O kartais net žiauresnės, kadangi patyčių vykdytojas lieka nežinomas ir todėl jo žodžiai ir veiksmai gali būti dar pagiežingesni.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Patyčios elektroninėje erdvėje

Patyčios elektroninėje erdvėje yra patyčių forma, kuri pastaraisiais metais vis dažniau pasitaiko ir kuri vykdoma per internetą arba per sms žinutes. Patyčios elektroninėje erdvėje dažnai yra tokios pat žiaurios kaip ir kitos patyčių formos. O kartais net žiauresnės, kadangi patyčių vykdytojas lieka nežinomas ir todėl jo žodžiai ir veiksmai gali būti dar pagiežingesni.

→ 13 užduotis

Čia pateikiami septyni patyčių elektroninėje erdvėje pavyzdžiai. Įrašyk juos tinkamoje vietoje.

įsilaužti – nuotraukos – virusas – prekės – iškoneveikti – grasinanti žinutė – piktavališ

1. Ką nors

			8							9	
--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	---	--

elektroniniame laiške, sms žinutėje arba kalbantis skaipu.

2. Kažkam atsiųsti

3					12					10	
	7	16									

3. Kieno nors kito vardu internetu užsakyti

		17		19	
--	--	----	--	----	--

4. Įdėti į internetą kieno nors nemalonių jausmų keliančias

	1		13						
--	---	--	----	--	--	--	--	--	--

5. Tyčia kam nors nusiųsti

		15	5		
--	--	----	---	--	--

6.

		11	6			2		
--	--	----	---	--	--	---	--	--

į kieno nors kompiuterį.

7. Kam nors siųsti

			18	4					14	
--	--	--	----	---	--	--	--	--	----	--

sms žinutes.

→ 14 užduotis

Šioje užduotyje pateikiami keturi teiginiai. Pasiskirstykite į grupes po 2-3 mokinius. Perskaitykite kiekvieną teiginį ir jį aptarkite. Ar jūs visi pritariate tam teiginiui, ar nepritariate? O gal jūsų nuomonės nesutampa? Kodėl jam pritariate ar nepritariate?

Teiginiai

1. Jeigu kas nors elektroniniame laiške prašo tavo telefono numerio, gali jį nedvejodamas duoti.
2. Nesi liurbis, jeigu pokalbių kanale pareiški, kad tau jau šešiolika.
3. Tėvai visada turi žinoti, ką jų vaikai veikia internete.
4. Pokalbių kanale lengviau pasakyti dalykus, kurių realiame gyvenime nepasakytum.

Į langelius apačioje įrašykite skaičiais nurodytas raides. Perskaitysite žodžių „tyčiotis elektroninėje erdvėje“ sinonimą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

11	12	13	14	15	16	17	18	19
----	----	----	----	----	----	----	----	----

→ 15 užduotis

Savo grupelėje sugalvokite patarimų vaikams, tėvams, mokytojams ir mokyklos vadovybei, kaip išvengti patyčių arba jas sustabdyti. Jeigu prireiks pagalbos, paieškokite informacijos svetainėje www.bepatyciu.lt.

Patarimai vaikams

1. ....
.....
2. ....
.....

Patarimai tėvams

1. ....
.....
2. ....
.....

Patarimai mokytojams

1. ....
.....
2. ....
.....

Patarimai mokyklos vadovybei

1. ....
.....
2. ....
.....

→ 16 užduotis

Nors pastaruoju metu patyčios elektroninėje erdvėje yra labai aktualios, filme „Atsiprašau!“ jų nėra. Kodėl filmo kūrėjai jų neparodo?

Užuomina: kada išleista knyga „Atsiprašau!“?

.....

5. Ką galima padaryti?

Jeigu klasėje iš ko nors tyčiojamasi, kiekvienam tai turi būti svarbu. Kiekvienas atsakingas už atmosferą klasėje. Dažnai didžiausia yra atsiribojančiųjų grupė.

Ši grupė yra tokia didelė, kadangi daug atsiribojančiųjų bijo užstoti patyčių auką, nes dėl to ir patys gali tapti patyčių aukomis. Jeigu vaikai iš šios grupės, pamatę patyčias, įsikištų, jie galėtų daug ką pakeisti. Patyčių būtų galima išvengti arba jos būtų sustabdytos. Taip pat gynėjai, pritampantieji ir skatintojai galėtų imtis panašių veiksmų.

→ 17 užduotis

Ką galėtumėte kartu padaryti kovoje prieš patyčias? Pasiskirstykite į grupes maždaug po keturis ir sudarykite trijų geriausių sprendimų sąrašėlį.

Aptarkite visus sprendimus klasėje. Koks ketvirtas, kitų sugalvotas, sprendimas taip pat yra labai geras? Užrašykite jį.

Geriausios

1. ....
2. ....
3. ....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

→ 18 užduotis

1. Perskaityk patarimus patyčių vykdytojams. Kurie trys patarimai tau atrodo geriausi? Sunumeruok šiuos patarimus pagal svarbą. Svarbiausiajam suteik pirmąjį numerį.

Nr.	Patarimai
	Pagalvok, kur kitur galėtum panaudoti savo energiją. Užsiimk kokia nors malonia veikla su draugais ar tapk kokio nors klubo nariu.
	Neliesk kitų vaikų daiktų.
	Nesikeik.
	Pakalbėk apie patyčias su žmogumi, kuriuo tu pasitiki. Išsikalbėjus palengvėja.
	Neišjuok kitų.
	Elkis su kitais taip, kaip tu norėtum, kad kiti elgtųsi su tavimi.
	Suprask, kad patyčios visai nėra „vyriška“. Pagalvok, kaip kitokiu būdu galėtum užsitarnauti dėmesį.

2. Perskaityk patarimus mokiniams, iš kurių tyčiojamasi. Įsivaizduok, kad Jochemui iš filmo „Atsiprašau!“ tu gali suteikti tik vieną patarimą, patį geriausią. Kokį patarimą išrinktum? Pažymėk jį kryžiuoku.

Patarimas Jochemui	Patarimai patyčių aukoms
	Prašyk pagalbos! Pasipasakok žmogui, kuriuo tu pasitiki. Išsikalbėjus palengvėja, ir tai nebus skundimas.
	Nereaguok į patyčias: ramiai nueik arba ignoruok jas.
	Pasistenk nebūti šalia tų, kurie iš tavęs tyčiojasi.
	Savo kūno kalba parodyk, kad nebijai. Tiesia nugara, tiesiais pečiais ir pakelta galva užtikrintai priekį prie besityčiojančiojo pasikalbėti.
	Paskambink Vaikų telefono linijai 116 111

3. Kiekvienai likusiai iš keturių patarimų grupei pats sugalvok dar po vieną patarimą. Užrašyk juos.

Patarimai pritampantiesiems
Nesijuok iš kvailių juokų.
Niekada pats nesityčiok.
.....

Patarimai skatintojams
Kartais pasikviesk patyčių auką į savo grupelę kažkokiai bendrai veiklai.
Su grupele nueik prie besityčiojančiojo, ir aiškiai jam parodykite, kad jis turi liautis.
.....

Patarimai atsiribojantiesiems
Rytais pasisveikink su mokiniu, iš kurio tyčiojamasi. Būk su juo (ja) malonus, kartais pasikalbėk.
Kartu paeik arba pavažiuk dviračiu su mokiniu, iš kurio tyčiojamasi.
.....

Patarimai gynėjams
Parodyk patyčių aukai, kad jis (ji) ne vienas (-a).
Papasakok apie patyčias mokytojui arba savo tėvams.
.....

→ 19 užduotis

Filmo „Atsiprašau!“ pabaigoje Davidas kalbasi su klasės mokytoju Tino. Mokytojai ir mokyklos vadovybė juk taip pat atsakingi už tai, kad mokykloje nebūtų patyčių. Mokyklą šiuo ir kitais klausimais kontroliuoja mokyklų inspekcija. Ką mokykla gali padaryti, kad būtų išvengta patyčių arba kad jos būtų sustabdytos? Kryžiuokais pažymėk tris priemones, kurios tau atrodo geriausios. Dar vieną priemonę sugalvok pats.

- Mokykla praneša besityčiojančio mokinio tėvams apie jų vaiko elgesį.
- Mokiniai, kurie tyčiojasi, turi būti griežtai baudžiami.

- Turi būti daugiau stebimas mokinių elgesys mokyklos aikštėje.
- Mokyklos taisyklėse turi būti įrašyta, kad patyčios netoleruojamos.
- Kiekvienas mokinys turi išklausti pamokų ciklą apie patyčias.
- Mokytojai ir kiti suaugusieji mokykloje, pastebėję patyčias, turi greičiau reaguoti.
- .....
- .....

6. Patyčių sustabdymas

Jau perskaitėte ir patys sugalvojote daug sprendimų, kaip išvengti patyčių arba jas sustabdyti. Bet iki šiol buvo tik žodžiai. Metas pereiti prie darbų! 20-22-oje užduotyse imsitės konkrečios veiklos patyčioms išvengti arba joms sustabdyti.

→ 20 užduotis

Filmo „Atsiprašau!“ pradžioje klasė poilsiauja mokyklos stovyklavietėje. Vakare visi mokiniai valgykloje valgo skrudintas bulvytes. Prie staliuko sėdi Davidas, Vera, Manona ir Ingrida. Manona ir Ingrida yra Veros draugės.

Bevalgant jų dėmesį patraukia triukšmas prie kito staliuko. Jie mato, kad ten Sanė, Justinas ir Remko kabinėjasi prie Jochemo. Besityčiojantieji pila savo bulvių lazdeles į ir taip jau pilną Jochemo lėkštę. Perskaityk sceną iš filmo.

Scena iš filmo

Justinas: „Še, ėsk.“

Sanė išspaudžia ant bulvyčių gausybę majonezo ir pomidorų padažo.

Sanė: „Še dar riebalų tavo spuogams.“

Nylsas su padėklų ateina prie Davido staliuko ir įsipraudžia tarp Veros ir Manonos.

Nylsas: „Nesuprantu, kodėl Jochemas visai nesipriešina. Juk nebe mažas.“

Davidas: „Trims skriausti vieną yra žema.“

Vera: „Jochemas vis dėto galėtų sveikiau valgyti.“

Nylsas išsispaudžia sau ant lėkštės daug majonezo.

Nylsas: „Žinoma.“

Davidas: „Beje, jis valgo taip pat kaip ir tu.“

- Suvaidinkite šią sceną klasėje. Mokytojas paskirs devynis vaidmenis:

1. Jochemas	4. Remko	7. Vera
2. Sanė	5. Davidas	8. Manona
3. Justinas	6. Nylsas	9. Ingrida

Pastatykite du staliukus ir padėkite ant jų keletą daiktų, tokių kaip lėkštės, skrudintos bulvytės, pomidorų padažo ir majonezo tūtelės. Kiekvienas vaidintojas (-a) keletą kartų įdėmiai persiskaito savo rolę. Tada jie suvaidina šią sceną klasei.

- Kaip galėjo kiekvienas veikėjas padėti Jochemui? Šiuo požiūriu apgalvok kiekvieną vaidmenį. Mokytojas palieka ant scenos aštuonis pirmus veikėjus. Devintoji veikėja pakeičiama nauja „Ingrida“, kuri turi minčių, kaip ji galėtų padėti Jochemui. Ji gali sugalvoti savo tekstą.
- Scena vaidinama trečią kartą. „Naujoji Ingrida“ lieka scenoje, bet vaidina senąją rolę (t.y. nieko nesako). Pakeičiama Manona. Kaip ji galėtų sustabdyti patyčias?
- Vaidinanat ketvirtą kartą, Manona lieka, bet vaidina senąją rolę (t.y. nieko nesako). Pakeičiama septintoji veikėja, Vera. Kaip galėtų padėti jiniai?
- Penktą kartą lieka Vera. Dabar ji sako savo originalų tekstą. Pakeičiamas Nylsas.
- Taip vienas po kito pakeičiami visi vaidmenys. Galiausiai pakeičiamas pirmasis vaidmuo, Jochemo. Kaip kitaip galėjo reaguoti Jochemas?
- Dabar suvaidinkite šią sceną dar kartą, šįsyk su visais naujais tekstais. Kaip tada atrodytų ši scena?

→ 21 užduotis

Klasėje jūs jau daug išgirdote ir perskaitėte apie patyčias ir jas aptarėte. Jūsų klasė jau, nebetoleruoja patyčių, ir visi prisideda, kuriant geresnę atmosferą klasėje. Tačiau patyčios paprastai nesibaigia ties klasės slenksčiu. Patyčios gali vykti ir mokyklos aikštėje, kitose mokyklos vietose, taip pat ne mokykloje. Todėl labai svarbu apie jūsų susitarnus, pasiektus klasėje, informuoti kuo daugiau žmonių mokykloje, namuose ir supančioje aplinkoje.

Pasiskirstykite grupelėmis po du ir pasiruoškite pokalbiui su pasirinktu žmogumi. Pokalbio tikslas – surinkti dar daugiau informacijos apie tai, kaip galima išvengti patyčių arba jas sustabdyti, ir informuoti aplinkinius, kaip jūsų klasėje kovojama su patyčiomis. Pasibaigus pokalbiui, išanalizuokite klausimus ir atsakymus. Kas krenta jums į akis? Kokius naujus svarbius sprendimus išsiaiškinote?

Pateikiame schemą, kaip tokiam pokalbiui ruoštis.

1. Pasitarkite su mokytoju, su kuo galėtumėte pasikalbėti. Toks žmogus galėtų būti, pavyzdžiui, mokyklos budėtojas, mokyklos direktorius, kitos klasės mokinys, kitas mokytojas, kito mokinio tėvai, kaimynas, giminaitis ir pan.
2. Parenkite trumpą įžanginę kalbą. Prisistatykite ir papasakokite, ką nuveikėte klasėje, kovodami prieš patyčias. Paaiškinkite, kodėl norite pasikalbėti.

3. Susidarykite sąrašėlį klausimų, kuriuos norite pateikti. Pateikiame keletą klausimų pavyzdžių. Kaip suprantate, kas yra patyčios? Ar pažįstate vaikų, iš kurių tyčiojamasi? Kokių galėtumėte pateikti pasiūlymų patyčioms sustabdyti? Ką, jūsų nuomone, visi vaikai dar turėtų žinoti apie patyčias ir ko jie niekada neturėtų užmiršti?
4. Pagalvokite, ką į tokį pokalbį reikėtų pasiimti: parkerius, popieriaus, gal būt, filmavimo priemones.
5. Susitarkite su pasirinktu asmeniu dėl pokalbio vietos ir laiko.

→ 22 užduotis

Atlikdami 21-ąją užduotį, pradėjote aplinkiniams skleisti visą jūsų sukauptą informaciją apie patyčias ir apie priemones prieš jas. Ši užduotis taip pat nukreipta į jus supančius žmones. Pasirink vieną iš pateikiamų kūrybinių užduočių, kurių tikslas – parodyti, kad jūsų klasėje iš nieko nesityčiojama. Užduotį gali atlikti vienas arba kartu su kitų mokinių grupele. Pasitark apie tai su mokytoju.

- Padaryk plakatą, kurį būtų galima pakabinti lange. Plakate surašyk susitarimus, kuriuos sudarėte klasėje dėl patyčių. Pakabinkite plakatą gerai matomoje vietoje.
- Parašyk apsakymą arba eilėrašį apie patyčias ir kaip jų išvengti. Tą kūrinėlį galima išspausdinti mokyklos laikraštyje.
- Sukurk komiksą. Pakabink jį išorėje ant klasės durų.
- Sukurk filmuką, kurį galima paskelbti mokyklos interneto svetainėje.
- Repetuokite spektaklį apie patyčias ir pasisiūlykite jį parodyti mokyklos salėje.
- Sukurk dainą apie patyčias. Pasirink žinomą melodiją ir pritaikyk jai tekstą. Dainą galima įrašyti ir pagroti ją visose mokyklos klasėse.

Leidinio metrika

Ši knygelė yra draugijos „VeiligheidNL“ leidinys, parengtas bendradarbiaujant su Zorn leidykla. Ji yra „Prima“ metodo sudėtinė dalis. „Prima“ metodą remia Nyderlandų vaikų pašto ženklų draugija (Stichting Kinderpostzegels Nederland).

© „VeiligheidNL“ draugija, 2013

www.veiligheid.nl

www.zorn.nl

www.kenmerk.nl

Užsakymo numeris 5750

veiligheid nl

KENMERK nl

KINDERPOSTZEGELS
voor kinderen door kinderen